

25. Характеристика малоцінних необоротних матеріальних активів в системі обліку та контролю

Олександра Горбачова. Світлана Ніколасенко
Національний університет харчових технологій

Вступ. В сучасних умовах господарювання постійну увагу приділяють механізмам раціонального використання ресурсів. Функціонування систем обліку та контролю завдяки сучасним інформаційним технологіям виступають передумовою оптимізації обліку та контролю малоцінних необоротних матеріальних активів

(МНМА). Актуальним питанням є розробка рекомендацій щодо вдосконалення методично-організаційних аспектів обліку та контролю даних активів для потреб ефективного управління ними.

Матеріали та методи. Інформаційною базою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань обліку та контролю необоротних матеріальних активів, законодавчо-нормативні акти України, матеріали науково-практичних конференцій. В роботі використані загальнонаукові методи пізнання, окрема узагальнення для визначення теоретичних основ обліку та контролю малоцінних необоротних активів.

Результати. Розуміння сутнісного наповнення терміну «малоцінні необоротні матеріальні активи» визначається нормативно-законодавчою базою України з ведення обліку (Положеннями бухгалтерського обліку, Інструкцією по застосуванню плану рахунків обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій). Чинні на сьогодні норми передбачають розмежування активів у залежності від терміну експлуатації на малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) у складі оборотних активів та МНМА у складі необоротних. До складу перших потрапляють засоби праці, що багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності, проте фізично зношуються за короткий термін, як правило до одного року, або в межах операційного циклу, якщо він більше одного року. До другої групи активів належать предмети, які на підприємстві служитимуть довше, ніж один рік або операційний цикл, якщо він більше одного року, проте у зв'язку із незначною для підприємства вартістю не відносяться до складу основних засобів.

Алгоритм визнання та поділу активів на МШП та МНМА залежить від терміну їх використання та вартісного критерію. Поділ засобів праці на основні засоби та інші необоротні матеріальні активи розставляє певні пріоритети при веденні їх обліку. Якщо проаналізувати склад об'єктів, що обліковуються на рахунках 106 «Інструменти, прилади та інвентар», 109 «Інші основні засоби» та 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи», то їх можна об'єднати за призначенням у декілька груп, наприклад: інструменти, прилади, меблі, офісне обладнання, побутова техніка тощо. Проте ці активи характеризуються значними коливаннями вартості. Встановлення вартісної межі дозволяє відділити номенклатуру незначної вартості з метою застосування спрощеного механізму обліку[1].

МНМА, передані в експлуатацію, підлягають кількісному обліку. В Інструкції із застосування плану рахунків запропоновано такий облік здійснювати за місцями використання, матеріально-відповідальними особами та групами. Проте на підприємствах частіше дотримуються тільки двох перших критеріїв, останні залишаються поза увагою. Тому узагальнення об'єктів МНМА в однорідні групи дозволяє оперативно реагувати на зміни у їх складі.

Слід зауважити, що певні статті узагальнюють інформацію про предмети, що використовуються на будь-якому підприємстві (комп'ютерна та оргтехніка, меблі). Проте є статті, що змінюються за пріоритетністю для підприємства або за змістовим наповненням. Так, для сфери послуг основними групами МНМА виступають посуд, столові прибори, столова білизна, постільні речі тощо, а у сфері виробництва основну увагу приділяють інструментам, пристроям, спецодягу, засобам індивідуального захисту[2]. Для торговельних підприємств до складу інструментів та пристосувань відносять специфічні предмети, такі як детектори валют, калькулятори тощо. Залежно від мети участі у господарському процесі розрізняють предмети загальновиробничого і безпосередньо виробничого призначення, а також ті, що

використовуються у адміністративних чи збутових цілях. Такий поділ є підставою правильного перенесення вартості МНМА на витрати діяльності.

Висновки. Методико-організаційне забезпечення системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю малоцінних необоротних активів, повинно враховувати їх функціональні характеристики, чітке групування їх за економічною суттю і призначенням, галузевою приналежністю та способами перенесення на витрати. Це дає змогу отримувати інформацію про фактичний і прогнозний стан активів за різними рівнями деталізації та створює передумови для підвищення ефективності управління досліджуваними активами на підприємствах.

Література

1. Сажинець С. Й. Актуальні питання розвитку системи обліку оборотних малоцінних та швидкозношуваних матеріальних активів на підприємстві / С. Й. Сажинець // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – 2012. – № 1 (42). – С. 219-225.

2. Jordan S. **Enabling control and the problem of incomplete performance indicators** / S. Jordan, M. Messner // Accounting, Organizations and Society. – 2012. - Vol 37, Is. 8. - Pp. 544-564.